

«ДОБРИДЕНЬ Я СВІТУ СКАЗАВ!»

Про дитинство і виховання Павла Тичини
(До 125-річчя Поета)

...Кажуть, що сьоме дитя в сім'ї — особливе. Бо сім — число сакральне.

І дуже добре, якщо ім'я дитяти співпадає з іменем святого, в чий день воно народилось.

Павлусь знайшовся у родині Тичин сьомим: після Василя, Проні, Полі, Михайлика, Ірини та Іванка. Потім народяться ще Оксана, Євген, Кость, Олександра, Наталя й Сергій. На жаль, з тринадцяти братиків-сестричок виживуть лиш дев'ятеро — на ті часи й так немало. Усі обдаровані, та один — особливий...

У майбутньому біографи сперечатимуться про точну дату його появи на світ: чи то 27 січня, чи — 28 січня, чи, як ще точніше покажуть згодом віднайдені документи, — 23 січня? Як там не є, але все одно кожна з цих трьох дат пошановує святого Павла. Головне, що це сталося 1891 року в селі Піски на Чернігівщині.

Вродлива й добросерда мама Марія — теж із духовних: її тато Василь спершу був дяком у недалекій Рудківці, потім — у Пісках. Рано осиротіла. Рано — у неповних шістнадцять — і заміж вийшла.

Тато, Григорій Тичина — теж гарний, ставний, чорнявий. Вдягався не так, як звичайні селяни: та й на всіх фотографіях його майбутніх дітей не побачимо сільської одежі — все «сюртуки» та капелюшки. Григорій — псаломщик у Пісківській Свято-Троїцькій церкві, син дяка Тимофія. А ще пісківських дітлахів учить просто у власній хаті, поставивши серед світлиці дві довгих парти.

Від його прапрадіда, козака Гаврила тягнеться ниточка аж до Тичини Гната — полкового старшини самого Богдана Хмельницького.

Григорій завжди розповідає дітям, що на лубочній картині «Переяславська рада», що висить на їхній стіні, той запорожець зліва — їхній предок. І що серед спадкоємців, які мають право на частину скарбів легендарного гетьмана Павла Полуботка, є прізвища й Тичин. Григорій пишається родом, але волелюбний дух, яким дихала Україна за Хмельницького та Гната Тичини, за століття неволі вивітрився. Скрипку своєї тонкої душі Григорій потроху намагається налаштувати на імперський лад, рідне забуваючи. Дружину кличе лиш на російський зразок: «Машею», до дітей: «Міша», «Ваня», «Павлуша»... І прізвище «по-панському» переписав: «Тичинін!» (Вже аж навчачись у Чернігові син Павло поверне сім'ї справжнє родове прізвище). Павлусь і його брати-сестри зростають на народних казках, піснях, коліскових на зразок «Пішла киця по водицю...». А ще — на маминих замовляннях та молитвах, перейнятих від сільської знахарки Оксани (як зазначить потім Павлович брат Євген, мама була набожною і забобонною водночас): —Хрестюся-молюся, на хресті спати ложуся, хрестом покриваюсь... Перший янгол двері відчиняє, другий янгол столи застеляє, Третій янгол хрещеному народженому рабу Божому щастя й долі шукає!.. Колись Павло введе ці магичні рядки у свою щемку, сповнену любові до України поезію «Війна»... Вечорами Павлусь полюбає сидіти у своєму улюбленому закутку, під своєю печі. Саме піч послужила основою для Павлушевої першої картини. Придумав обвести вуглинкою тінь діда Тимофія, коли той заснув навпроти каганця.

Дід як побачив потім свій сонний профіль з роззявленим ротом, — розсердився спочатку, але, роздивившись малюнок, визнав: таки ж схожий!

Тут, на печі сидючи, й грамоту освоїв. Стежачи за батьковою «школою».

«Найперший мій вірш, який я можу пригадати зараз, — згадуватиме дорослий Поет, — вірш устенний, бо я склав його тоді, як ще й читати не умів (а читати я навчився рано, сам без нікого, на печі):
Ах ти, зімушка, зима, ти злюка!
Зімою людям горе.

В декабрі замерзає море».

...Але поки що домашнє життя-буття котиться своєю натоптанною й радісною стежечкою.

У що граються дякові нащадки? Як і всі пісківські діти: у квача, в опуки, в гилки, в куці-баби. Узимку зліпить кожен із кизяка таку собі «ковганку». Заморозить уночі надворі та й — з'їжджає донесочу в засніженій Тищенківській долині... А яким щастям стали ковзани з липового дерева, на лезах від коси! Прищорувала мама ті ковзани Павлушеві на ноги, вивела на ковзанку, штовхнула в спину легенько: «З Богом, Павлуно! З Богом!»... Спершу ноги роз'їжджались на всі боки, а потім так наловчився, що вже на одній нозі міг проїхати ковзанку від краю до краю!

Але часом ігри дякових дітей таки відрізняються од звичайних. Ось Павлусь із братиком закопують обгортку від цукерки, на якій намальовано хлопчика: це ж через двісті років з цього хлопчика будуть «святі мощі»!

А то гуляє собі та — як розспіваєсья! І все божественних, жалісних, чи й панахидних. Церковнослов'янської мови, що нею завше правиться, Павлусь часом не розуміє, хоч і шпарить нею справно. В дорослому віці Павло, разом з братами Євгеном та Іваном, відстоюватимуть право людини розмовляти з Богом рідною, українською мовою. Навіть сперечатимуться щодо цього з братом Михайлом.

А то радісно біжить далеко в садок по тата: якісь люди приїхали возом і за дяком питають, бо гріб «печатать» треба.

Одна з найщасливіших розваг дякових і всіх сільських дітей — щорічний урочистий церковний похід за село, до колодязя в Криничній. Воду святити.

А ще тато в них дуже «музикальний». Пишався своїм родинним хором. Всі діти помагали йому співати і в церкві. Дуже тонко почував музику і не зносив найменшої фальші.

Мабуть, саме завдяки татові Павло в юності гратиме на багатьох інструментах і складатиме музику сам, скромно підписуючи «Павлом Ляличем».

Коли невдовзі хлопчик поїде навчатись до Чернігівської бурси, тато завжди закінчуватиме листи «в риму»: отже, це від нього в Павла поетичний дар!.. Але ж і мама Марія в Павлуся — справжня народна поетка! Хоч і неписьменна. Завше має купу незвичайних словечок, яких понабирала вона хтозна-відки. «Перегулюється (вигулюється) небо», «проманижити», «окалавуритись», «перемеджигується»... Слівця дітям страшенно подобаються. Павлусь перенесе їх навіть у свої майбутні поезії.

«Розпрозорюватися», «бездорож», «безводяно», «хмаріти», «загніт»,

«напашений», «придолинок», — це в Тичининих віршах од неї, од рідненької! Діти навіть жарт із її слівцець придумали:

—Біжіть, мамо, а то самовар перегулюється, треба окалавуритись чашками, щоб вода не перемеджигувалась!..

...Мама Марії не стане 1915 року: помре від хвороби легенів, прагнучи ще хоч рік пожити, аби дітей побачити влаштованими і щасливими... Аби й далі рятувати їх від всіх бід магичним пісківським заклинанням:

—Дідова молитва, бабова молитва, отцьова молитва і материна молитва — визволи мене з нещастя!

Не визволить... Час гряде страшний: він поставить на карб Тичининим дітям дяківське походження, навчання в духовному училищі (бурсі) та семінарії. А найстрашніша «провина» — щира й діяльна любов до України.

Короткий спалах державності України 1917 року Павло переживе як особисте щастя. А її криваву загибель — як власну непоправну трагедію. У вірші «Одчиняйте двері...» порівняє цей спалах з приходом нареченої. Про сумну розв'язку напише, звертаючись до України 1918 року:

Хто ж це так із тебе насміяється сміє?

Хто у твоє серце ніж загородив?

1923 року Павло рятуватиме від арешту любого брата Євгена, 1935 року — брата Івана... А ще ж — громадянська війна, нестатки, розкуркулення, голодовка, спалення рідних Пісок німецькими карателями у другу світову... Дорогою ціною обійдеться Павлові свобода — як власна, так і братів. Нащадки не вибачать генієві його «вірнопідданчих» віршів, надто ж сумнозвісного «Партіяведе», який пролунає у смертній від жаху й голоду країні 1933 року...

Але чимало болю все ж просочиться кров'ю з його поезій. Поезій, у яких «На стінах тихо плачуть / Шевченко і Франко», у яких «Осінь матусі їсти несе», а виснажена матуся вже не має сили ту страву спожити... Поезії про несправедливу війну і нелюдський голод. Геніальний «Золотий годин».

Так ніколи й не закінчена поема «Прометей», де жорстко й правдиво показано нелюдське суспільство з людей-гвинтиків, та — багато-багато інших... А ще Павло не поставив свого підпису під жодним наклепом, він уперто помагатиме (у тім числі й грошима) молодим поетам, замість «громити» їх за «націоналізм». 1959 року Павло Тичина виявиться єдиним депутатом, котрий добровільно піде з усіх своїх високих постів. Бо відмовиться підписувати закон, котрий дозволяє українцям не вивчати рідної мови. Вірність мові Тичина збереже на ціле життя.

Утім, це вже буде в наступній ері Павлового життя. А поки що малий Павлусь стоїть ще тільки на порозі своїх звитяг і поразок. Поки що він радо вітається зі світом і бачиться світ йому світлим, привітним і українським, як напише в своїх шістнадцять літ:

...Струмок серед гаю як стрічечка.

На квітці метелик, мов свічечка.

Хвилюють, маюють, квітують поля — Добридень тобі, Україно моя!

Мари́на Па́вленко

Ненадісланий лист Ігорю Шлямару

Привіт, мій любий Герою! Я знаю, що мого чергового листа так і не прочитаєш. Бо вже 6-й місяць, як тебе немає. Ще досі не можу роздрукувати твоє фото на блакитно-жовтому фоні з сяючою усмішкою, бо, як тільки згадаю – відразу важка депресія затьмарює розум, а сподаги навіюють сум. О, ті спогади...

—Дядьку Ігоре, а там страшно?
 —Дуже, доню. Мабуть, безстрашний тільки наш кіт Патрон. Класний такий, веселий, будить, коли заснеш на хвилиночку. Добре, коли в землянці все обвішане дитячими малюнками, а на них і прапори намальовані, і сонечко, яке, на жаль, нам не світить, і ти бачиш, що це все твоє. І так чекаєш того повернення додому... Бо знаєш, що там ти потрібний, що матуся наварить борщу цілу каструлю, а Сашко буде просити, щоб я показав йому фотографії і покатав на танкові.

А як боляче згадувати твої слова в останній раз. «Іро, Ірочко, не плач. Я скоро повернусь. Ото-о-о загуляємо!» — казав ти мамі. «Доцю моя, а чого ти плачеш? Усміхнись! До випуску приїду!» — обіцяв ти мені. Але не приїхав і не прийшов...

Той день я пам'ятаю добре. Звичайний вівторок.

Ми дивилися родинною якусь телепередачу, сміялись і навіть не здогадувались, що ти поряд, так близько. Сидиш і прощаєшся з нами...

Ти знаєш, а мама відчувала, що щось не так. Розмовляючи по телефону з бабусею, почула стук у двері. Каже: «Мам, почекай, бо хтось у двері рветься». Підійшла до дверей, подивилась, а там нікого! Подумала, що здалось. Тоді чує, ще раз, тільки сильніший стукіт. Вже й тато звернув на це увагу.

Відчинили, а там тільки вітер завивав. Хто ж знав, що це ти приходив?!

А нащо ти так прабабусю налякав?
 «Сплю. Раптом чую, хтось вікна вибиває, аж шибки гудять! Прокинулась, одягнулась, протерла очі, там наш Ігорочок стоїть, блідесенький зовсім. Я ж як вискочила з ліжка і до самісінької зупинки в одній сорочці бігла, бо там моя дитина...»

Ні, не подумай, мій рідний, я в жодному разі тебе не звинувачую. Мені просто дуже прикро, що загинув саме ти. Я знаю: ти герой. Ти врятував людину, загинув за мене, за свого синочка, за Умань, за Україну, за фронтового

брата. Вибач, що мало робили для тебе, бо ти робив для нас набагато більше і віддав за нас усіх найцінніше – своє Богом дароване життя.

Знаєш, любий, раніше я мріяла про гарний одяг, велику родину, про життя в Парижі. Але навіщо це все?.. Коли з острахом вмикаєш телевізор і вимикаєш його зі сльозами на очах.

Як би мені хотілося, щоб на головній площі в Умані викарбували імена живих і загиблих героїв АТО.

Щоб кожен знав, що був такий простий чоловік Ігор Шлямар, який у важку для України хвилину пішов захищати рідну домівку. Він подивився в очі смерті і віддав своє дороге життя за чуже, загинувши в «таблетці», у Станції Луганській.

Важко пригадувати момент, коли тато сповістив про твою загибель. Якась частинка мене просто зникла.

Перше, що пам'ятаю: «Вби-ли!». Більше нічого не потрібно

було чути. Далі: «Живіт». Але як? Не вкладалось в голову. Коли ми з тобою прощались, твій друг біля домовини, крізь сльози сказав: «Як так, Ігоре, ти ж був дуже обережним?!» Досі в голові з'являється це питання, що назавжди залишиться без відповіді.

Пізніше розповіли. Їхали хлопці за їжею та ліками, в замаскованій під швидку, машині. Натрапили на засаду. Стріляли у водія, а ти накрив собою юнака. Поцілила куля, вчепилась у живіт і застрягла в спині.

Перша допомога, крики, порятунк. В швидкій ти загинув. Тоді, ступаючи у двері, ти прийшов з усіма прощатися, бо знав, що часу обмаль.

Рідний мій, ти знаєш, той солдат телефонував бабусі. Він плакав у слухавку і нервово викрикував слова вдячності, бо на твоєму місці міг бути він. А що бабуся? Вона постійно плаче. Ото ідемо біля аптеки, побачить вивіску з солдатами і гасне на очах.

Бо ти був людиною з відчиненими дверима у своє серце.

Надійний друг. Ніколи не забував про своїх. Навіть без приводу збирав велику компанію і він, привід, обов'язково знаходився.

Хоробий брат. Мама хвалилась завжди, що в неї є захисник. Все почалося ще зі школи. За сестрою, красунею Іринкою, горою стояв, бо це ж молодша сестричка.

Найщиріший дядько. Я ніколи не забуду твої фірмові, смачні, спечені солодощі. Це смак мого дитинства. Його важко з чимось порівнювати. А ти, на вигляд, такий серйозний, брутальний чоловік випікав найсмачніші булочки і тістечка.

Найкращий син, Захисник України і міг бути ще й найдобрішим дідусем. Шкода, що ти не встиг побачити свою онучку, яка народилась за 10 днів до смерті. Не встиг...

Я завжди буду говорити і згадувати про тебе, бо ти мій герой. Я безмежно вдячна тобі за мирне небо над головою. Я знаю, що ти мене чуєш і бачиш. Я люблю тебе, дядечку. Ти мій янгол-охоронець і я відчуваю твої захист. Герої не вмирають!

Твоя «дочечка» — Марина Король

PS. Я вже відбула випуск у школі (без тебе!) і стала першокурсницею факультету української філології УДПУ...

Уже понад 15 років поспіль кафедра української літератури, українознавства та методик їх навчання та науково-дослідна лабораторія «Етнологія Черкаського краю», які очолює канд. пед. наук, професор Наталя Петрівна Сивачук, радо зустрічає учнів 8-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів – учасників Регіонального конкурсу з українознавства.

На Конкурсі зібралися учні Косенівської, Кочубіївської, Малосевастьянівської шкіл Уманського та Христинівського районів і шкіл №3, №7, №14 м. Умань.

Той факт, що учні шкіл у такий нелегкий для України час беруть участь у конкурсі з українознавства, засвідчує їхню небайдужість до національної фольклорно-етнографічної спадщини загалом і до надбань традиційної народної культури та фольклору Черкаського регіону, зокрема.

Учні презентували результати своєї науково-дослідницької роботи, над якою вони працювали впродовж року під керівництвом учителів української мови та літератури, керівників гуртків українознавчого спрямування.

Виступи учасників оцінювало компетентне журі: завідувач кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання, керівник науково-дослідної лабораторії «Етнологія Черкаського краю», професор Наталя Петрівна Сивачук, а також науково-педагогічні працівники цієї ж кафедри та співробітники лабораторії.

Переможцям Конкурсу було вручено грамоти та книги відомого фольклориста Миколи Костьовича Дмитренка.

Корисна й цікава зустріч

Справжнім святом стала для нещодавня зустріч із прецікавою людиною: видатним літературознавцем, професором Національного університету «Києво-Могилянська Академія» Володимиром Панченком.

Захід відбувався у формі лекції, вже сама назва якої інтригувала: «Леся Українка, Микола Зеров, Микола Хвильовий: несподівані аспекти».

Виклад був динамічним і живим, він вдало поєднував глибоку

теорію з практикою (сам автор особисто об'їздив місця, про які писав і розповідав). Навіть найскладніші літературознавчі аспекти подавалися гостем-професором просто, цікаво і зрозуміло. Напрощання В. Панченко подарував Літературному кабінету, що діє при кафедрі української літератури, українознавства та методик їх навчання, кілька своїх чудових книг з автографами.

Організована за сприяння деканату, зокрема декана професора В. О. Коваль, й активної підтримки кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання, а також університетського літоб'єднання імені Миколи Бажана та Науково-методичного Центру художньо-педагогічної творчості імені Степана Павлика.

У рамках святкування 85-річного ювілею Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини студенти факультету ознайомилися із творчістю своїх талановитих випускників, які є редакторами всеукраїнських видань, членами Національної спілки письменників України, науковцями, журналістами, дикторами...

Студенти мали можливість почути спогади про студентські роки та вірші Віри Балдинюк та Юлії Гончар. Анастасія Медведєва разом із Назаром Слободянником підготували презентацію книги Віри Балдинюк «Крамничка вживаних речей».

Віра Балдинюк близька своїм бунтарством. І хоч з часу видання збірки минуло ось уже п'ятнадцять років, та деякі твори і дотепер шокують («А у мене небо розіп'яте», «Вроджена», «Сплюваю думку, мов з язика волосину»).

Поєднання контрастних образів, самоіронія, відвертість, намагання вирватися за межі устаєного, використання непоетичної лексики, самокопання-самошукання – це те, що притаманне поезії Віри Балдинюк, але це і те, що притаманне нашим студентам.

До речі, «Крамничка вживаних речей» написана в студентські роки, побачила світ у видавництві «Смолоскип». Автор передмови Олександр Ірванець писав: «Ще в часі конкурсу... рукопис В. Балдинюк привернув до себе увагу глибокою провінційністю, – у якнайкращому значенні цього слова». Провінційне містечко, провінційний вуз, провінційна поетка... Масштаб – «за межами»...

У Львові в Інституті українознавства імені І. Крип'якевича НАН України відбулася Міжнародна наукова конференція «Пам'ятки української мови: жанри і стилі. Діалект і пам'ятка». У роботі конференції взяли участь науковці з різних регіонів України: Кам'янець-Подільського, Києва, Житомира, Хмельницького, Івано-Франківська, Львова, Старобільська, Ужгорода, Умані та зарубіжжя: Варшави, Любліна, Загреба, Сегеда. Пленарне засідання проходило в конференц-залі українського храму

Викладачі кафедри української літератури, українознавства та методики їх навчання спільно з учителями Родниківської ЗОШ І-ІІІ ступенів імені Т. Г. Шевченка провели засідання Круглого столу на тему «Виховання моральної самосвідомості дітей та учнівської молоді у позакласній діяльності загальноосвітніх навчальних закладів». Під час роботи Круглого столу розглядалися такі питання, які стосувалися виховання моральної самосвідомості в учнів: «Формування стійких моральних якостей, почуттів, навичок і звичок в учнів початкових класів», «Форми та методи формування моральної самосвідомості у позакласній діяльності», «Проблема самовиховання у творчій спадщині українських письменників ХХ століття».

У Гомельському державному університеті імені Франциска Скорини відбулася міжнародна наукова конференція «Скорина і наш час». Приїхавши на батьківщину відомого на весь світ культурного діяча, просвітителя і гуманіста, перекладача Святого Письма народною мовою, учасники мали нагоду кризь призму століть ще раз осмислити і збагнути неочікуваний вклад цього книжника в розвиток слов'янської культури. З доповіддю на конференції виступив доцент кафедри української мови та методики її навчання Василь Вікторович Денисюк. Його доповідь була присвячена традиціям Скорини, продовженням у художніх текстах староукраїнської мови.

Український народний орнамент акумулює велику кількість інформації, що перетворює його на універсальний засіб спілкування, відмінний від вербальної мови. Через систему знаків-образів орнамент накопичує та передає не тексти, а комплекси своєрідних «формул». Виступаючи вмістилищем колективної пам'яті та результатом колективного творення, орнамент відображає всі нюанси розвитку етнічної культури та свідомості. Історична Уманщина становить значну частину етнокультурного регіону Східного Поділля. З давніх часів ця земля славиться мистецькими талантами, унікальними скарбами культурної спадщини, самобутніми народними орнаментальними мотивами вишиваних рушників. Розкриття орнаменту східноподільських рушників як сакрального тексту є одним із джерел вивчення культури українського етносу. Універсальна система знаків рушникового орнаменту становить інтерес у науковому середовищі. Починаючи з кінця ХІХ ст. орнаментом досліджували М. Біляшівський, С. Іванов, Г. Павлуцький, С. Пустовалов, О. Пчілка, Б. Рибаків, М. Селівачов, Б. Фролов, М. Чмихов, Д. Щербаківський та ін. Дана проблема актуальна і серед сучасних дослідників, таких як С. Білан, Т. Кара-Васильєва, С. Китова, Ю. Мельничук, Л. Орел, Н. Сивачук, Г. Стельмащук, М. Чумарна та ін. Більшість науковці стверджують, що орнамент – це складна система, яка компонується з різноманітних елементів, знаків, символів. Кожен з цих знаків має свою мову та енергетику. Але, взаємодіючи між собою, вони створюють синтетичну енергетичну картину. Кожен орнамент відображає якийсь аспект буття, якусь сторону Життя. Специфічні риси орнаменту східноподільських рушників можуть багато розповісти про історію даного етносу та його культурні традиції. Як і культура народу в цілому, орнамент розвивається не ізольовано. Він формується в процесі взаємодії різних етнокультурних явищ і є одним із цінних документів історії культури етносу. Іще в першій половині ХХ ст.

науки – Наукового товариства імені Шевченка, стіни якого увібрали дух багатьох подвижників української науки. Наукова проблематика конференції була зосереджена навколо питань української діалектології в нерозривному зв'язку з історією української мови. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини представили викладачі кафедри української мови та методики її навчання В. В. Денисюк, О. Ю. Зелінська, Т. М. Тищенко, які виступили з науковими доповідями. У рамках круглого столу було презентовано нові наукові видання,

Кафедра слов'янських мов та зарубіжної літератури факультету української філології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини організувала та провела Міжрегіональну науково-практичну конференцію «Слов'янська філологія: історія, сьогодення, перспективи». Пленарне засідання вела завідувач кафедри слов'янських мов та зарубіжної літератури факультету української філології кандидат філологічних наук, доцент Осіпчук Г. В. З вітальним словом до учасників конференції звернулася декан факультету української філології, доктор педагогічних наук, професор Коваль В. О. Співорганізатором наукового заходу була кафедра слов'янської філології гуманітарно-педагогічного факультету Хмельницького національного університету (завідувач кафедри Подлевська Н. В. – кандидат педагогічних наук, доцент). Участь у конференції взяли науковці, викладачі й аспіранти 5 вищих навчальних закладів. На пленарному та секційних засіданнях було обговорено коло питань, що стосувалися проблем лінгвістики, лінгводидактики, етнолінгвістики, стилістики та літературознавства. Після пленарного засідання робота конференції продовжилася у чотирьох секціях: «Лінгвістика», «Лінгводидактика», «Етнолінгвістика та стилістика», «Літературознавство».

обговорено концепції навчальних підручників для вищої школи із діалектології та історії української мови. Пам'ятаючи давно всім відомий постулат, що народ існує до того часу, поки має власну мову, науковці прагнуть максимально зберегти та удоступнити для майбутніх досліджень ученим-славістам говіркове багатство української мови. Емоційності конференції додали екскурсії до родинного гнізда митрополита А. Шептицького у Прилбичах, підземного монастиря в Страдчі та перегляд вистав Львівського національного театру опери та балету.

В умовах європейської інтеграції України поряд із високим рівнем фахової підготовки майбутніх філологів особливого значення набуває іншомовна комунікативна компетенція. Обговоренню ключових проблем формування іншомовної компетенції

студентів на основі інтеграції комунікативного, соціокультурного та міжкультурного розвитку студентів засобами польської мови був присвячений виступ кандидата гуманітарних наук, доцента Пизеля Пьотра Лукаша. Молоді науковці, аспіранти різних навчальних закладів України представили результати роботи над дисертаційними дослідженнями в галузі лінгвістики, дидактики, методики викладання мов, зарубіжної та української літератури. Змістовний діалог учасників конференції стосувався проблем і перспектив розвитку наукових досліджень у синхронії та діячності польської, української, російської мов, зарубіжної літератури. Після закінчення секційних занять відбулися екскурсії до дендропарку «Софіївка».

У межах роботи науково-методичного центру «Формування національно-мовної особистості в умовах неперервної освіти» відбувся конкурс «Майбутній учитель-словесник ХХІ століття». Конкурс проводився у таких аспектах: Науково-методичний проект сучасного уроку української мови; Науково-методичний проект сучасного уроку російської мови; Науково-методичний проект сучасного уроку української літератури; Науково-методичний проект сучасного уроку зарубіжної літератури; Народознавчий науково-методичний проект сучасного уроку; Науково-методичний проект виховного заходу (мовного, літературного, народознавчого). З вітальним словом до присутніх викладачів, конкурсантів, студентів звернулася доктор педагогічних наук, професор Мамчур Л. І. Оцінювало фрагменти сучасного уроку, проведені в умовно навчальному середовищі, журі в такому складі: голова журі Мамчур Л. І., доктор педагогічних наук, професор; члени журі: Молоканова В. М., учитель української мови та літератури Уманської міської гімназії; Кучеренко І. А., доктор педагогічних наук, доцент; Пархета Л. П., кандидат педагогічних наук, доцент. Дипломи «Майбутній учитель-словесник» здобули такі конкурсанти: І місце Бондарук С., студентка 15-с групи «Урок української літератури. Олександр Олесь «Яролав Мудрий» (із циклу «Княжа Україна»)» (5 клас); ІІ місце Мельниченко О., студентка 12-с групи «Урок української літератури. Іван Франко «Захар Беркут». Сюжет. Змалювання героїчної боротьби» (7 клас); Височанська І., студентка 15-с групи «Урок українознавства. Український рушник у весільному обряді» (9 клас); ІІІ місце Юдченко Н., студентка 15-с групи «Урок української мови. Риторика. Зразки промов» (11 клас). Вітаємо переможців! Бажаємо успіхів під час реалізації креативних педагогічних ідей у майбутній професійній діяльності!

ОРНАМЕНТ СХІДНОПОДІЛЬСЬКИХ РУШНИКІВ ЯК САКРАЛЬНИЙ ТЕКСТ

Миколою Макаренком було сказано: «Орнаментация – це, так би мовити, метрика виробу, його пашпорт. Це – тому, що так певно й так правдиво відбиваються в орнаменті всі характерні особливості народу творця у кожен окремий період його існування». За змістом та формою орнаменти вишивок на рушниках поділяють на:

1. Сюжетні та мотивні. Сюжет і мотив можуть співпадати, але сюжет є більш широким поняттям, ніж мотив, і може складатися і декількох мотивів, особливо в складних композиціях. Мотив, обмежений композицією, розмірами предмету, може не повторюватись (як правило, це вишивка на рушниках та культурних предметах), або ж один мотив, повторюваний багато разів, стає рапортом візерунку. На Україні сюжетна вишивка більш поширена у культурних виробках.
2. Тематичні. Це поділ орнаментів власне за зображенням. Тут виділяють такі групи орнаментів: 1) геометричний; 2) рослинний; 3) зооморфний (включаючи орнітоморфний); 4) антропоморфні; деякі дослідники виділяють окремо ще групу тератологічних орнаментів. Для прикладу, розглянемо орнаментальний зміст весільного рушника Уманщини (див. фото 1). Даний рушник має рослинний орнамент. Ми розділяємо думку сучасної дослідниці семантики орнаменту українського рушника С. Китової, що окремі знаки можуть підніматися до рівня символічного образу і внаслідок цього ставати головними в орнаменті, інші – другорядними за значенням і деталі, що не вписуються в загальне семантичне поле і виконують роль декоративних прикрас.

Фото 1. Рушник Весільний. Уманщина. Кін. ХІХ – поч. ХХ ст. Місце знаходження: село Дмитрушки, Уманський район Черкаська область. Експедиція: 2001 – 2002 рр. Архів н/д лабораторії «Етнологія Черкаського краю» УДПУ ім. Павла Тичини.

На нашу думку, центральне місце на рушнику належить Берегині, яка зображена у вигляді квітучого букета, що символізує материнську силу природи, нескінченність життя, безперервність роду. На весільному рушнику в букеті із квітів можна побачити дві гілки-родини, які зливаються в одне ціле – зародок, з якого проростає нове життя – молода сім'я. Дві буйні червоні троянди символізують доброзичливість стосунків між родами. В букеті всі квіти і стебла в процесі активного руху, зростання. Вишиване коло є уособленням сонця як запоруки життя, добра і благополуччя, заклинання всіляких родинних і господарських статків. Пара птахів є символом кохання й сімейного щастя молодого подружжя. Лебеді у народному світогляді є символом цнотливої наготи й незаплямованої білизни; повноти задоволення бажань; краси; вірного кохання. На весільному рушнику лебеді зазвичай, пливуть на горизонтальних шевронах води зі згорнутими крилами, високо піднятими лебединами шиями, схиленими донизу головами. Символізують лагідність, плавність і ніжність подружнього життя. Промовистим та наділеним глибоким змістом є напис на рушнику: «Отец бережет свою дочь до венца, а муж до конца». Цей вислів вміщує в собі погляди українців на родинне виховання, де батько має якнайкраще виростити доньку, зберегти її честь, а чоловік повинен шанувати та мати повагу до жінки упродовж усього життя. Загалом, аналізуючи орнаментальні тексти вишиваних рушників Східного Поділля, можна стверджувати, що на них, мало вплив мистецтво інших етнографічних регіонів України. Загалом можемо стверджувати, що мистецтво вишивки розгалужувати напрямом традиційної культури – зі своїми глибокими історичними коренями. Це величезний пласт народного доробку, який чекає свого старанного дослідника.

Наталія Мамчур

**ТВОРЧИСТЬ УЧАСНИКІВ
ЛІТЕРАТУРНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ІМЕНІ МИКОЛИ БАЖАНА**

Аліна Ягуфарова

ЛІД В ПУСТЕЛІ

Холодний лід Антарктики
На кінчиках цих пальців
Проситиме романтики
В пустелі твого серця

Проситиме вимогливо,
вимогливо і тихо
Сплітатиме у плетиво
И ховатиме від лиха

Серветки з візерунками
Із теплих твоїх посмішок
Із випадкових поглядів
І дотиків на залишок

Бо я ж твоя галактика
Скажи чи віриш в долю
Холодний лід Антарктики
Дарує тобі волю

Холодний лід Антарктики
Люб'язно дає дозволу
На вияви романтики
Пустелі твого розуму

Холодний лід Антарктики,
Не просить, а благає
Не слів вже, не романтики
Пустельного "кохаю"

Вячеслав Буян

ПРИЄМНА БУДЕННІСТЬ

Ніжки гарні, ніжні цоки!
І її швиденькі кроки,
Коли чую - впізнаю!
Коли бачу - як в раю!

Все стає навкруг приємне!
Почуття моє взаємне!
Гріє душу мою й тіло!
Обійму її уміло!

Заціплю і притисну!
...Справу цю, таку корисну,
Я обожнюю робити!
Як же хороше - ЛЮБИТИ!

СОЛОДКЕ ЗАБУТТЯ

Твої губи втомилась шептати
Пектораль нерозбірливих слів!..
Кожну мить буду я пам'ятати!..
Коли вперше від тебе зомлів!..

У волоссі заплутався вечір!..
Від кохання сп'яніли думки!..
Мої руки знайшли твої плечі!..
За вікном захитались гілки!..

І земля закрутилася в танці,
Зі своєї зійшовши осі!..
Ти сказала «люблю» мені вранці,
І босоніж пішла по росі.

Ми побігли до річки, що спала,
Загорнувшись у ніжний туман.
Ти мене цілувати почала...
Ти найкраща з можливих оман.

Алла Захарченко

КОХАНОМУ ЧОЛОВІКОВІ

Плету гніздо, у нім затишок
Із чистоти і доброти,
З дитячих сонячних усмішок
І щирих слів, що кажеш ти.

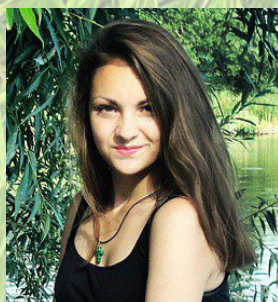
А вогник нашого кохання
Підтримую постійно я
Одним твоїм палким зізнанням,
Що ти - лиш мій, а я твоя.

Я - жінка, мати, берегиня
Сімейних цінностей, тепла.
Я, голубе, - твоя дружина,
Зігріта ніжністю крила!..

Наталія Голяк

Слова такі хитрючі!
Такі немовби добрі та прості!..
Та коли треба - можуть бути злючі.
Або - жорстокі, А чи - бойові.
Гм... Чи слова?
А, може, то людина?
Що має змогу вимовляти,
Скласти в речі ніжні та сумні?..
Спочатку - словом-сіллю рани посипати,
А потім - медом заливають гріхи...

Анастасія Мазурик

Хочеться пташкою стати,
летіти далеко у вись.
мріяти про крила пернаті,
що були десь і колись.

хочеться пісню стати,
на твої ноти лягати,
а з подихом - просто мовчати,
і квіткою зацвісти.

вітром в дібровах шуміти,
на вулицях - просто дощем,
з кожною краплиною мліти,
не бути колючим плющем.

приходить маревом в снах,
безоднею бути вночі.
містком через латаний дах,
в дорозі по серця ключі.

і бути казкою тою,
де щастя шукають усі,
чи римою стати німою,
чи йти босоніж по росі.

Богдан Шеєць

ВИРІС

О вісімнадцятій життя свого години,
Я взяв і виріс. В ту зловісну мить,
Закрив я очі тій малій дитині,
Котра під мріями в середині нас спить.

О тій годині трішки став на ноги,
До того вдосталь на колінах
настоявшись,
Дорослих раптом зрозумів тривоги,
Солодкого дитинства маску знявши.

У той момент я просто став на рівень,
Коли залежати від когось перестав,
З курчати просто виріс добрий півень
І розбудив того, ким зараз став.

Всі говорили: «Виросла дитинка!»,
Усі казали: «Вже дорослим став!»,
Але для мене й досі це дивинка:
Хто взагалі таку дурню сказав?

Себто дорослий – це вже не дитина,
В роках підріс і враз дорослим став?
Нема різниці і дурна людина,
Котра ввела колись «дорослий стан».

Олександр Шаболов

МЕТЕЛИК У СТИЛІ РОК

Ти тихо прийшов до мене,
Відкривши нічне вікно,
До музи читав катрени
І пив молоде вино.

Лягали слова порожні
Відлунням чужих думок,
В них айстри і дикі рожі,
Бодлер, і Рембо, і Блок.

А музи дивились млосно,
Байдужі до збитих рим,
Де берег морський і сосни,
І ген над водою дим...

І срібно бреніли струни
На арфі семи вітрів,
Ти бачив таємні руни
На мапах химерних снів...

І раптом, ще так несміло,
Над пломенем ста свічок,
Розправив шипасті крила
Метелик у стилі рок.

Віталій Кашоїд

ВЕСНЯНЕ

Травневим тишилась дощем,
складала пазли по землі.
Разом із вранішнім хрущем
зібрала образ свій на склі.
Вплітався в коси хитрий жук,
крутив русяві кучері.
Тягнувся з променем до рук:
ім холодно, засмученим.

Аліна Калашнюк

Загравсь у кіно німе.
Застраєли між двома світами.
І не збагнули: головне
Сховалось за байдужими
словами.

Десь дівся сон, нема спокою,
Тривожно на душі.
Топлю у краплях алкоголю
Переживання ці пусті.
Що так бенкетжить? Я не знаю.
Можливо, кава? В ній – вина?
Та від безсоння пропадаю
І дурним думкам кінця нема.
Не розумію, в чому страх?
Чому так серце б'ється?
Мабуть, потерплю скоро крах,
Чи то лиш так здається?
Чогось боюсь, мене щось мучить!
Мов десь пригрілася змія.

...А через кілька днів дізнаюсь,
Що кохаю... тільки я.

Все, що «до» – не пам'ятаю.
Не існує, не було!
Все, що «до» – навік стираю,
Все пропало, загуло!
Все, що «до» – в вогні згоріло,
Попіл десь пропав.
Все, що «до» – давно померло,
Хтось його прогнав.
Все, що «до» – мені не треба!
Прошу, не питай!
Все, що «до» – ламає ребра,
Краще оминай!
В небесах погасла зірка
І я ставлю крапку.
Все, що «до» – моя помилка.
Все тепер спочатку!

На одному з засідань літоб'єднання

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: вул. Садова, 28, м. Умань, 20300, кімната 327

Головний редактор: Марина Степанівна ПАВЛЕНКО
Макетування та верстка: Тетяна ХЛІВНА

Свідотство про реєстрацію — ЧС — 479 від 16.06. 2005 року
Друк: ПП Жовтий О. О.